

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาวะสุขภาพจิตและเปรียบเทียบสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลตามลำดับ ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	=	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	=	คะแนนเฉลี่ย
F	=	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F - distribution
SS	=	Sum of Square
MS	=	Mean of Square
df	=	Degree of Freedom
SOM	=	ความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย
O-C	=	การย่ำคิดย่ำทำ
IS	=	ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น
D	=	การซึมเศร้า
A	=	ความวิตกกังวล
H	=	ความโกรธ ก้าวร้าว ทำลาย
PH	=	กลัวโดยปราศจากเหตุผล
PAR	=	หวาดระแวง
PSY	=	โรคจิต

4.2 การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 หาค่าร้อยละของสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ สถานภาพ สมรส ประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียน จำนวนข้าราชการครูในโรงเรียน

4.2.2 วิเคราะห์ระดับสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น โดยการใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนสุขภาพจิต นำไปเปรียบเทียบกับคะแนน T-score ของแต่ละด้านในแต่ละตัวแปร

เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น ดังนี้

4.2.2.1 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการ ระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่างกัน 3 ระดับ คือ อายุ 20 - 34 ปี อายุ 35 - 49 ปี และอายุ 50 - 60 ปี โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบมี 1 ตัวประกอบ (One-Way Analysis of Variance)

4.2.2.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการ ระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน ได้แก่ โสด สมรส หม้าย หย่า แยกกันอยู่ โดยนำมาวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบมี 1 ตัวประกอบ (One-Way Analysis of Variance)

4.2.2.3 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการ ระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนแตกต่างกัน ตั้งแต่ 1-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี และ 16 ปีขึ้นไป โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบมี 1 ตัวประกอบ (One-Way Analysis of Variance)

4.2.2.4 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการ ระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียนแตกต่างกัน ตั้งแต่ 1-10 คน 11-20 คน และ 21 คนขึ้นไป โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบมี 1 ตัวประกอบ (One-Way Analysis of Variance)

เมื่อได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่า F-test ว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของ นิวแมน-คูลส์ (Newman-Keuls Method) สำหรับการวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล จะมีการวิเคราะห์เพียง 9 ด้าน เท่านั้น โดย

ยกเว้นด้านกลุ่มอาการร่วมอื่นๆ เพราะกลุ่มอาการนี้จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงสภาวะสุขภาพจิตของผู้ตอบแบบทดสอบ ซึ่งมักจะใช้เฉพาะในคลินิกเท่านั้น

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 หาค่าร้อยละและสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับ อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียน และจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทั่วไป

	คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
อายุ	20 - 34 ปี	59	18.7
	35 - 49 ปี	153	48.6
	50 - 60 ปี	103	32.7
	รวม	315	100.0
สถานภาพสมรส	โสด	21	6.7
	สมรส	213	67.6
	หม้าย	42	13.3
	หย่า	19	6.1
	แยกกันอยู่	20	6.3
	รวม	315	100.0

ตารางที่ 2 ค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพทั่วไป (ต่อ)

	คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ การสอนใน โรงเรียน	1 - 5 ปี	20	6.3
	6 - 10 ปี	39	12.4
	11 - 15 ปี	92	29.2
	16 ปีขึ้นไป	164	52.1
	รวม	315	100.0
จำนวนข้าราชการ ครูในโรงเรียน	1 - 10 คน	69	21.9
	11 - 20 คน	155	49.2
	21 คนขึ้นไป	91	28.9
	รวม	315	100.0

จากตารางที่ 2 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างอายุระหว่าง 20-34 ปี มีน้อยที่สุดคือ 59 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 และอายุระหว่าง 35-49 ปี มีมากที่สุด คือ 153 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 ด้านสถานภาพสมรส หย่ามีน้อยที่สุด คือ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 และสมรสมีมากที่สุด จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 67.6 ด้านประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียน ระหว่าง 1-5 ปี ขึ้นไป มีน้อยที่สุด คือ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.3 และมากที่สุด คือ 16 ปีขึ้นไป มีทั้งสิ้น 164 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 ด้านจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียน ตั้งแต่ 1-10 คน มีน้อยที่สุด คือ 69 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 และมากที่สุดคือ ระหว่าง 11-20 คน มีทั้งสิ้น 155 คน คิดเป็น ร้อยละ 49.2

4.3.2 วิเคราะห์ระดับสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิตและระดับสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการของครูผู้สอน
ในโรงเรียน

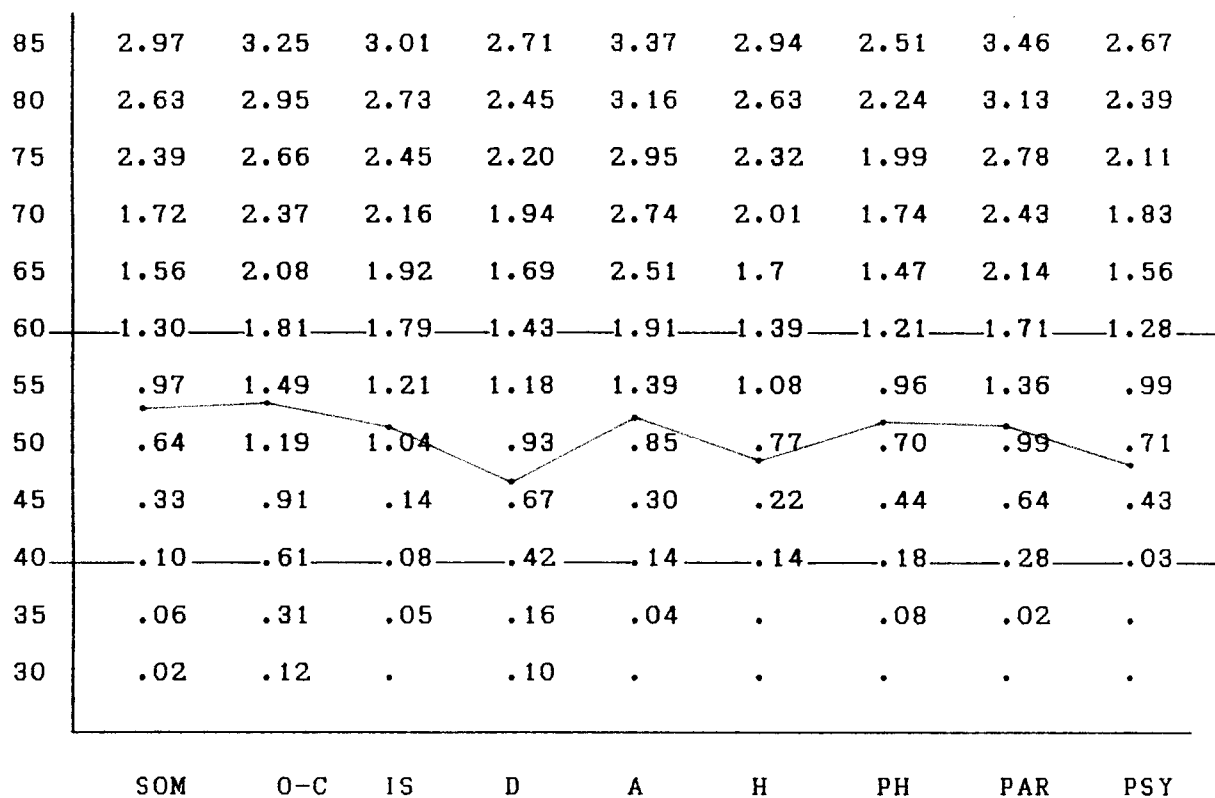
กลุ่มอาการสุขภาพจิต	N	$\bar{X}$	S.D	ระดับสุขภาพจิต
ความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย (SOM)	315	.88	.58	ปกติ
การย่ำคิดย่ำทำ (O-C)	315	1.35	.57	ปกติ
ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น (IS)	315	1.09	.60	ปกติ
การซึมเศร้า (D)	315	.79	.55	ปกติ
ความวิตกกังวล (A)	315	1.08	.60	ปกติ
ความโกรธ ก้าวร้าว ทำลาย (H)	315	.75	.59	ปกติ
กลัวโดยปราศจากเหตุผล (PH)	315	.83	.60	ปกติ
หวาดระแวง (PAR)	315	1.11	.58	ปกติ
โรคจิต (PSY)	315	.65	.53	ปกติ

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสภาวะสุขภาพจิตอยู่ใน
ระดับปกติ ผู้วิจัยได้แสดงการเปรียบเทียบระดับสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียน ดัง
ปรากฏตามแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ระดับสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละกลุ่มอาการ

ระดับสุขภาพจิต

(T - Score)

กลุ่มอาการสุขภาพจิต

คะแนนเฉลี่ยสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา _____

ระดับสุขภาพจิตปกติ = T - score ที่ 40 - 60

ระดับสุขภาพจิตผิดปกติ = T - score ที่ต่ำกว่า 40 หรือสูงกว่า 60

4.3.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาตามตัวแปรด้าน อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียน และจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดังปรากฏตามตารางที่ 4 ตารางที่ 5 ตารางที่ 6 และตารางที่ 7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการของครู
ผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน

กลุ่มอาการสุขภาพจิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย	ระหว่างกลุ่ม	2	1.7142	.8859	2.5154*
	ภายในกลุ่ม	312	97.8056	.3365	
	รวม	314	99.5198		
การย้าคิดย้าทำ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.0654	.5996	2.1073*
	ภายในกลุ่ม	312	92.3690	.3053	
	รวม	314	93.4344		
ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น	ระหว่างกลุ่ม	2	1.2783	.5947	1.9275
	ภายในกลุ่ม	312	86.8417	.2960	
	รวม	314	88.1200		
การซึมเศร้า	ระหว่างกลุ่ม	2	.9678	.4893	1.9275
	ภายในกลุ่ม	312	71.4656	.3076	
	รวม	314	72.4334		
ความวิตกกังวล	ระหว่างกลุ่ม	2	.5636	.2372	.9435
	ภายในกลุ่ม	312	88.7461	.3706	
	รวม	314	89.3097		

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการของครู
ผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน (ต่อ)

กลุ่มอาการสุขภาพจิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความโกรธ ก้าวร้าว ทำลาย	ระหว่างกลุ่ม	2	.3649	.2120	.8206
	ภายในกลุ่ม	312	76.5676	.2678	
	รวม	314	76.9325		
กลัวโดยปราศจากเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	2	2.7694	1.5289	4.5538*
	ภายในกลุ่ม	312	93.8046	.3208	
	รวม	314	96.5740		
หวาดระแวง	ระหว่างกลุ่ม	2	1.4212	.4143	1.5877
	ภายในกลุ่ม	312	98.2132	.3889	
	รวม	314	99.6344		
โรคจิต	ระหว่างกลุ่ม	2	.8174	.3156	1.4302
	ภายในกลุ่ม	312	74.0743	.2762	
	รวม	314	74.8917		

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่างกันมีสุขภาพจิต
กลุ่มอาการความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย และกลัวโดยปราศจากเหตุผล แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มอาการอื่นๆ ไม่แตกต่าง

ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างรายคู่ ดังปรากฏตามตารางที่ 4.1 และตารางที่ 4.2 ตามลำดับ และแสดงระดับสุขภาพจิตจำแนกตามกลุ่มอายุ เปรียบเทียบกับค่า T-score ตามแผนภูมิที่ 2

ตารางที่ 4.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันเป็นรายคู่

อายุ (ปี)			
	20-34	35-49	50-60
$\bar{X}$	.5468	.6731	.8426
20-34	.5468	—	.0748
35-49	.6731	—	.1166
50-60	.8426		

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 20-34 ปี มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการความรู้สึกผิดปกติของร่างกายแตกต่างกันกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 50-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการกลัวโดยปราศจาก
เหตุผลของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุแตกต่างกันเป็นรายคู่

อายุ (ปี)				
		20-34	35-49	50-60
	$\bar{X}$	.6449	.8736	.9807
20-34	.6449	-	.1738	.3200*
35-49	.8736		-	.1166
50-60	.9807			

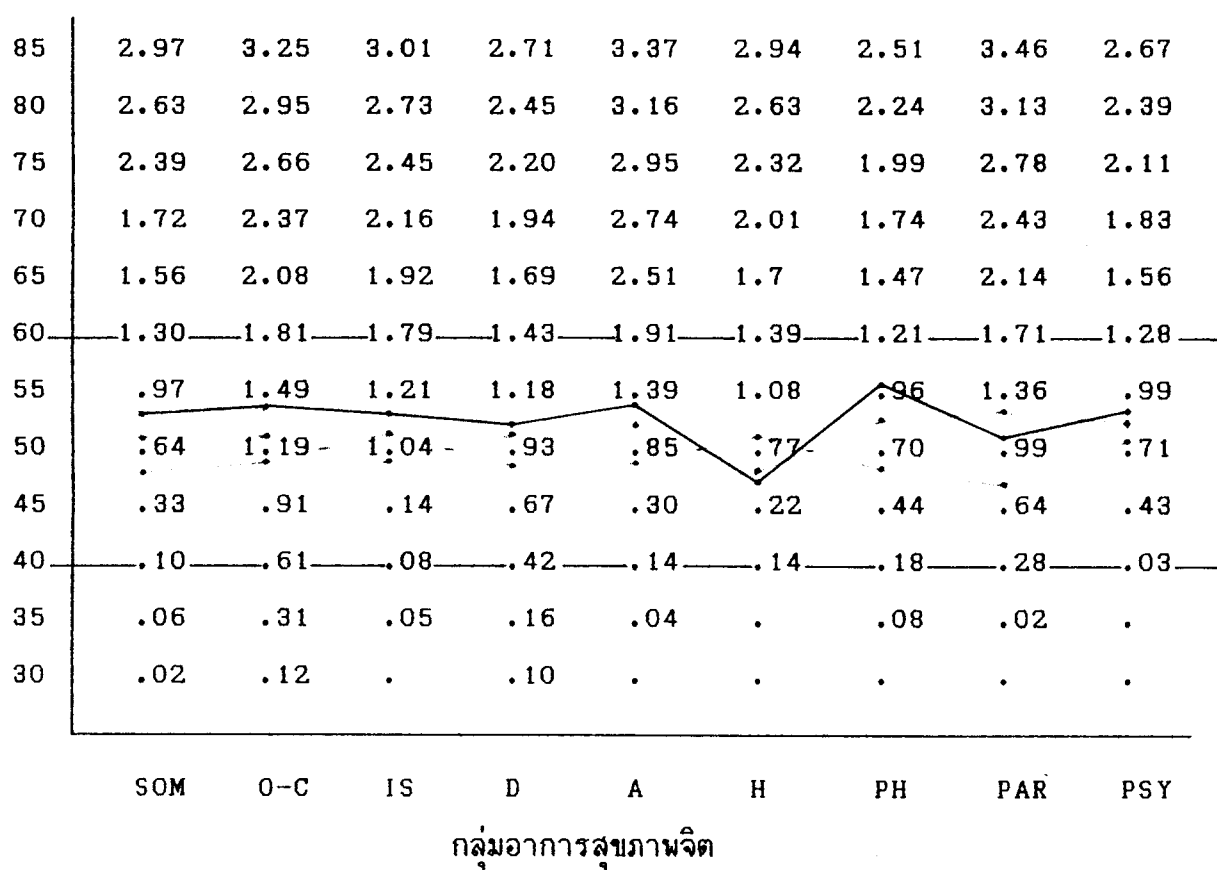
* $p < .05$

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 20-34 ปี มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการกลัวโดยปราศจากเหตุผลแตกต่างกันกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 50-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

แผนภูมิที่ 2 การเปรียบเทียบระดับสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา
จำแนกตามอายุ

ระดับสุขภาพจิต

(T - Score)

อายุ

20 - 34 ปี

35 - 49 ปี

50 - 60 ปี

ระดับสุขภาพจิตปกติ = T - score ที่ 40 - 60

ระดับสุขภาพจิตผิดปกติ = T - score ที่ต่ำกว่า 40
หรือสูงกว่า 60

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการของครู
ผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน

กลุ่มอาการสุขภาพจิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความรู้สึกผิดปกติกของร่างกาย	ระหว่างกลุ่ม	4	1.7636	.9214	2.2450
	ภายในกลุ่ม	310	97.8143	.4711	
	รวม	314	99.5779		
การย่ำคิดย่ำทำ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.2056	.7564	1.9574
	ภายในกลุ่ม	310	95.0330	.4605	
	รวม	314	96.2386		
ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น	ระหว่างกลุ่ม	4	1.4274	.7142	2.0804
	ภายในกลุ่ม	310	87.9401	.3597	
	รวม	314	89.3675		
การซึมเศร้า	ระหว่างกลุ่ม	4	1.2373	.6780	2.5456 [*]
	ภายในกลุ่ม	310	72.4363	.2834	
	รวม	314	73.6736		
ความวิตกกังวล	ระหว่างกลุ่ม	4	.6734	.3158	2.8403 [*]
	ภายในกลุ่ม	310	90.2104	.3974	
	รวม	314	90.8843		

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน (ต่อ)

กลุ่มอาการสุขภาพจิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความโกรธ ก้าวร้าว ทำลาย	ระหว่างกลุ่ม	4	.6262	.2370	.9050*
	ภายในกลุ่ม	310	74.2587	.2832	
	รวม	314	74.8849		
กลัวโดยปราศจากเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	4	2.6536	1.5733	4.1765*
	ภายในกลุ่ม	310	95.4317	.4628	
	รวม	314	98.0853		
หวาดระแวง	ระหว่างกลุ่ม	4	.8378	.3767	2.4436*
	ภายในกลุ่ม	310	98.5173	.3373	
	รวม	314	99.3551		
โรคจิต	ระหว่างกลุ่ม	4	.6824	.2858	1.124
	ภายในกลุ่ม	310	74.2833	.2347	
	รวม	314	74.9657		

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการการซึมเศร้า ความวิตกกังวล กลัวโดยปราศจากเหตุผล และหวาดระแวง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มอาการอื่นๆ ไม่แตกต่าง ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างรายคู่ ดังปรากฏตามตารางที่ 5.1 ตารางที่ 5.2 ตารางที่ 5.3 และตารางที่ 5.4 ตามลำดับ และแสดงระดับสุขภาพจิตจำแนกตามสถานภาพสมรส เปรียบเทียบกับค่า T-score ตามแผนภูมิที่ 3

ตารางที่ 5.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการการซึมเศร้า
ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันเป็น
รายคู่

สถานภาพสมรส	$\bar{X}$	หย่า	แยกกันอยู่	หม้าย	โสด	สมรส
		.6667	.6842	.7521	.8117	.8291
หย่า	.6667	-	.1100	.1221	.1929	.2660*
แยกกันอยู่	.6842		-	.1429	.1784	.2045
หม้าย	.7521			-	.2705*	.1962
โสด	.8117				-	.1824
สมรส	.8291					-

* $p < .05$

จากตารางที่ 5.1 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ หย่า มีสุขภาพจิต
กลุ่มอาการการซึมเศร้า แตกต่างกับกับ ครูผู้สอนที่สมรสแล้ว และครูผู้สอนที่เป็น หม้าย
จะมีสุขภาพจิตกลุ่มอาการการซึมเศร้าแตกต่างกันกับครูผู้สอนที่เป็นโสด อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

ตารางที่ 5.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการความวิตกกังวล
ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันเป็นรายคู่

	แยกกันอยู่	หม้าย	หย่า	สมรส	โสด	
สถานภาพสมรส	$\bar{X}$	.5674	.6215	.6854	.7122	.8283
แยกกันอยู่	.5674	-	.0824	.1417	.1924	.2423 *
หม้าย	.6215		-	.1429	.2567 *	.2689 *
หย่า	.6854			-	.1824	.1992
สมรส	.7122				-	.2502 *
โสด	.8283					-

* $p < .05$

จากตารางที่ 5.2 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่ แยกกันอยู่ จะมี
มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการความวิตกกังวล แตกต่างกับ ครูผู้สอนที่เป็นโสด ครูผู้สอนที่เป็นหม้าย
จะมีสุขภาพจิตกลุ่มอาการความวิตกกังวลแตกต่างกับครูผู้สอนที่สมรสแล้วและยังโสด ส่วนครู
ผู้สอนที่สมรสแล้ว มีความวิตกกังวลแตกต่างกับครูผู้สอนที่เป็นโสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

ตารางที่ 5.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการกลัวโดยปราศจากเหตุผล ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน เป็นรายคู่

		หย่า	แยกกันอยู่	หม้าย	โสด	สมรส
สถานภาพสมรส	$\bar{X}$	.6473	.7869	.8781	.9236	.9344
หย่า	.6473	—	.0657	.2073	.1373	.2443*
แยกกันอยู่	.7869		—	.2032	.1974	.2176
หม้าย	.8781			—	.0845	.1868
โสด	.9236				—	.0715
สมรส	.9344					—

* $p < .05$

จากตารางที่ 5.3 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่หย่า จะมีสุขภาพจิต กลุ่มอาการกลัวโดยปราศจากเหตุผลแตกต่างกันกับครูผู้สอนที่สมรสแล้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

ตารางที่ 5.4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการหวาดระแวงของ
ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันเป็นรายคู่

สถานภาพสมรส		โสด	หม้าย	หย่า	สมรส	แยกกันอยู่
	$\bar{X}$	.6844	.7281	.7870	.8249	.9923
โสด	.6849	-	.1720	.1518	.2600*	.2742*
หม้าย	.7281		-	.1245	.1925	.1341
หย่า	.7870			-	.1921	.2002
สมรส	.8249				-	.1946
แยกกันอยู่	.9923					-

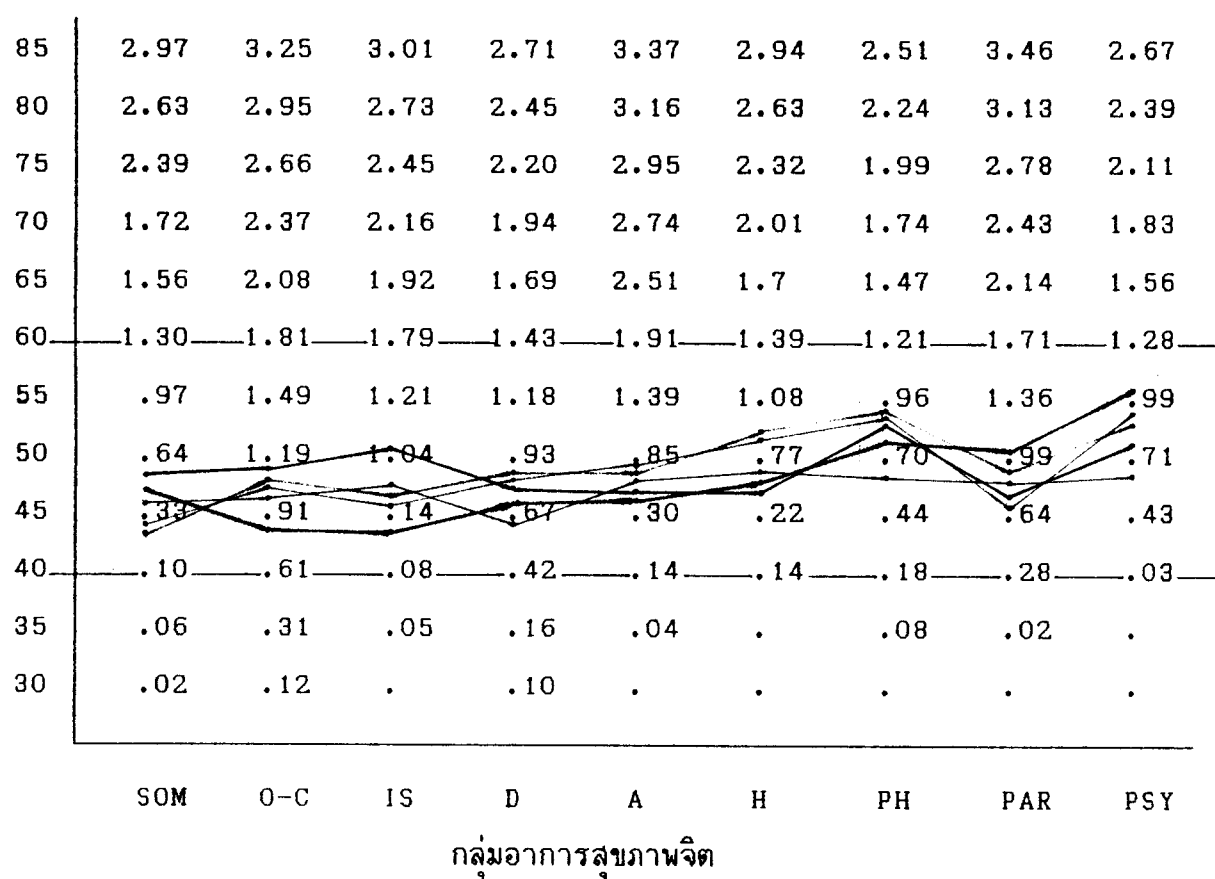
* $p < .05$

จากตารางที่ 5.4 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่โสด จะมีสุขภาพจิต
กลุ่มอาการหวาดระแวงแตกต่างกันกับครูผู้สอนที่สมรสแล้วและแยกกันอยู่ อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

แผนภูมิที่ 3 การเปรียบเทียบระดับสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา
จำแนกตามสถานภาพสมรส

ระดับสุขภาพจิต

(T - Score)

สถานภาพสมรส

โสด

สมรส

หม้าย

หย่า

แยกกันอยู่

ระดับสุขภาพจิตปกติ = T - score ที่ 40 - 60

ระดับสุขภาพจิตผิดปกติ = T - score ที่ต่ำกว่า 40
หรือสูงกว่า 60

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการของครูผู้สอน
ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนแตกต่างกัน

กลุ่มอาการสุขภาพจิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย	ระหว่างกลุ่ม	3	3.7854	1.2374	3.6148 *
	ภายในกลุ่ม	311	96.1500	.4256	
	รวม	314	99.9354		
การย่ำคิดย่ำทำ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.4571	.8472	2.695 *
	ภายในกลุ่ม	311	92.1738	.3114	
	รวม	314	94.6309		
ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น	ระหว่างกลุ่ม	3	2.0478	.6230	2.1681
	ภายในกลุ่ม	311	87.3751	.6747	
	รวม	314	89.4229		
การซึมเศร้า	ระหว่างกลุ่ม	3	2.2713	.7788	2.9172 *
	ภายในกลุ่ม	311	70.1857	.2439	
	รวม	314	72.4570		
ความวิตกกังวล	ระหว่างกลุ่ม	3	3.8174	1.2748	2.4786 *
	ภายในกลุ่ม	311	85.7508	.8745	
	รวม	314	89.5682		

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนแตกต่างกัน (ต่อ)

กลุ่มอาการสุขภาพจิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความโกรธ ก้าวร้าว ทำลาย	ระหว่างกลุ่ม	3	2.2785	.6931	1.9274
	ภายในกลุ่ม	311	74.6832	.2178	
	รวม	314	76.9617		
กลัวโดยปราศจากเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	3	5.3628	1.6745	3.8100 *
	ภายในกลุ่ม	311	93.9176	.3974	
	รวม	314	99.2804		
หวาดระแวง	ระหว่างกลุ่ม	3	3.2182	1.8714	2.4167 *
	ภายในกลุ่ม	311	95.2000	.6411	
	รวม	314	98.4182		
โรคจิต	ระหว่างกลุ่ม	3	3.1822	1.7172	3.2181 *
	ภายในกลุ่ม	311	71.8282	.2874	
	รวม	314	75.0104		

* $p < .05$

จากตารางที่ 6 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียน มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการ ความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย การย่ำคิดย่ำทำการซ้ำๆ ความวิตกกังวล กลัวโดยปราศจากเหตุผล หวาดระแวง และโรคจิตแตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มอาการความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น และความโกรธ ก้าวร้าวทำลาย ไม่แตกต่าง

ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างรายคู่ ดังปรากฏตามตารางที่ 6.1 ตารางที่ 6.2 ตารางที่ 6.3 ตารางที่ 6.4 ตารางที่ 6.5 ตารางที่ 6.6 และ ตารางที่ 6.7 ตามลำดับ และแสดงระดับสุขภาพจิตจำแนกตามประสบการณ์ในการสอนเปรียบเทียบกับค่า T-score ตามแผนภูมิที่ 4

ตารางที่ 6.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนแตกต่างกันเป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียน (ปี)		1-5	6-10	11-15	16 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	.7210	.7393	.8674	.9078
1-5	.7210	-	.1120	.2250	.2728*
6-10	.7393		-	.2085	.2667*
11-15	.8674			-	.0821
16 ปีขึ้นไป	.9073				-

* $p < .05$

จากตารางที่ 6.1 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 1-5 ปี มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการความรู้สึกผิดปกติของร่างกายแตกต่างกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 16 ปีขึ้นไป และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอน 16 ปีขึ้นไป มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย แตกต่างกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

ตารางที่ 6.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการการย้ำคิดย้ำทำ
ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียน
แตกต่างกันเป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการ สอนในโรงเรียน		6-10	1-5	11-15	16 ปีขึ้นไป
(ปี)	$\bar{X}$	1.0745	1.1177	1.2600	1.2872
6-10	1.0745	-	.1178	.1687	.2656*
1-5	1.1177		-	.0567	.1298
11-15	1.2600			-	.1221
16 ปีขึ้นไป	1.2872				-

* $p < .05$

จากตารางที่ 6.2 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการการย้ำคิดย้ำทำแตกต่างกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 16 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

ตารางที่ 6.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการการซึมเศร้า
ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนใน
โรงเรียนแตกต่างกันเป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการ สอนในโรงเรียน (ปี)		1-5	6-10	11-15	16 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	.5878	.7218	.8506	.8754
1-5	.5878	-	.0943	.1583	.1526
6-10	.7218		-	.1445	.2574*
11-15	.8506			-	.0803
16 ปีขึ้นไป	.8754				-

* $p < .05$

จากตารางที่ 6.3 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการการซึมเศร้าแตกต่างกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 16 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

ตารางที่ 6.4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการความวิตกกังวล
ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียน
แตกต่างกันเป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการ สอนในโรงเรียน (ปี)		1-5	6-10	11-15	16 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	.6726	.7293	.8542	.9755
1-5	.6726	-	.1123	.1758	.1218
6-10	.7293		-	.1154	.1645
11-15	.8542			-	.2711*
16 ปีขึ้นไป	.9755				-

* $p < .05$

จากตารางที่ 6.4 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 11-15 ปี มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการความวิตกกังวลแตกต่างกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 16 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

ตารางที่ 6.5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการกลัวโดยปราศจากเหตุผล ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนแตกต่างกันเป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียน (ปี)		11-15	6-10	1-5	16 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	.6285	.7280	.8020	1.0020
11-15	.6285	-	.0374	.1236	.2736*
6-10	.7280		-	.1344	.2681*
1-5	.8020			-	.1390
16 ปีขึ้นไป	1.0020				-

* $p < .05$

จากตารางที่ 6.5 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 11-15 ปี มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการกลัวโดยปราศจากเหตุผลแตกต่างกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 16 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

ตารางที่ 6.6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการหวาดระแวง
ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอน
ในโรงเรียนแตกต่างกันเป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการ สอนในโรงเรียน (ปี)		1-5	6-10	11-15	16 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	.8745	.9117	1.0045	1.1174
1-5	.8745	-	.0521	.1527	.2042
6-10	.9117		-	.1425	.2586*
11-15	1.0045			-	.0886
16 ปีขึ้นไป	1.1174				-

* $p < .05$

จากตารางที่ 6.6 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการหวาดระแวงแตกต่างกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 16 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

ตารางที่ 6.7 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการโรคจิต
ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอน
ในโรงเรียนแตกต่างกันเป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการ สอนในโรงเรียน (ปี)		1-5	6-10	11-15	16 ปีขึ้นไป
	$\bar{X}$	.7239	.8104	.8486	.9112
1-5	.7239	-	.1429	.2481 *	.2558 *
6-10	.8104		-	.0682	.1043
11-15	.8486			-	.0396
16 ปีขึ้นไป	.9112				-

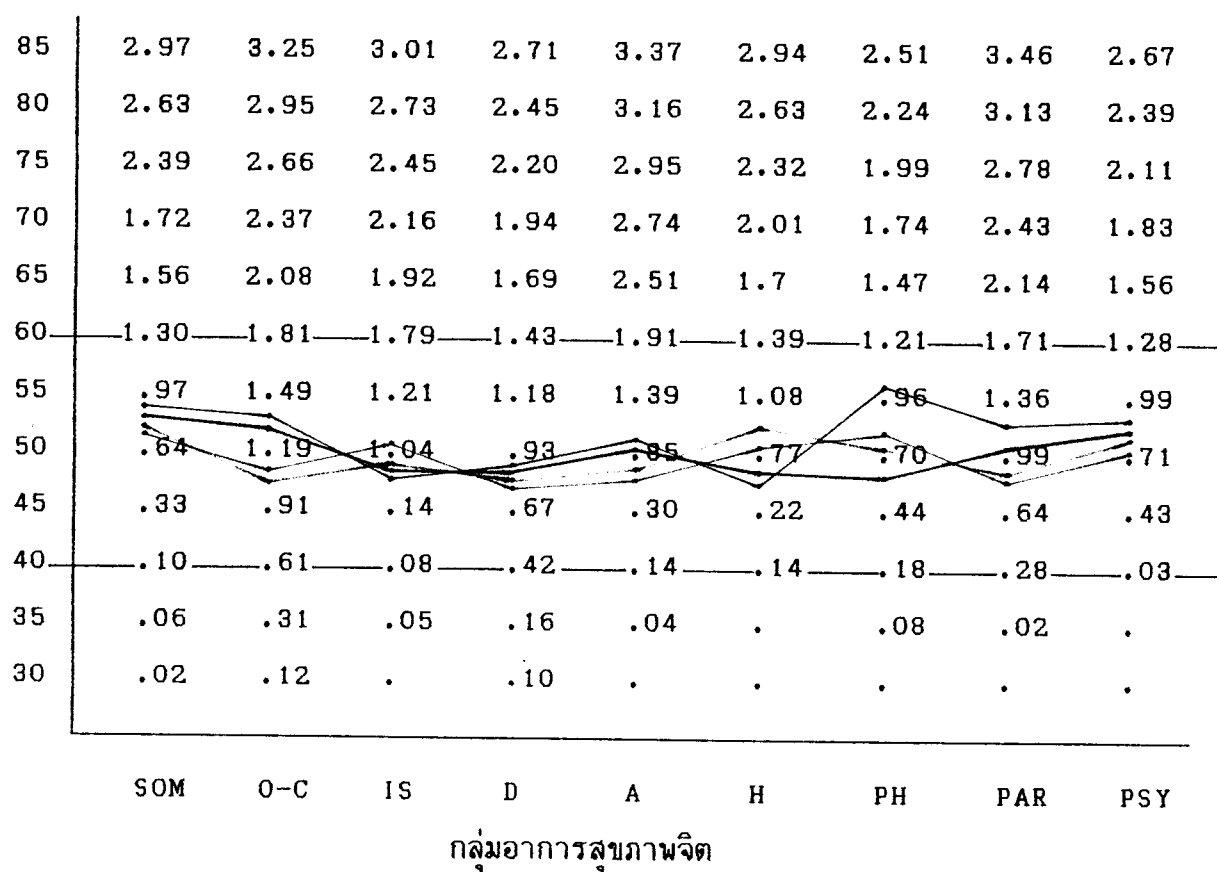
* $p < .05$

จากตารางที่ 6.7 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 1-5 ปี กับ 11-15 ปี และระหว่าง 1-5 ปี กับ 16 ปี ขึ้นไป มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการโรคจิตแตกต่างกับครูผู้สอนในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

แผนภูมิที่ 4 การเปรียบเทียบระดับสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา
จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียน

ระดับสุขภาพจิต

(T - Score)

ประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียน

1 - 5 ปี ———

6 - 10 ปี ———

11 - 15 ปี ———

16 ปีขึ้นไป ———

ระดับสุขภาพจิตปกติ = T - score ที่ 40 - 60

ระดับสุขภาพจิตผิดปกติ = T - score ที่ต่ำกว่า 40

หรือสูงกว่า 60

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการของครู
ผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียนแตกต่างกัน

กลุ่มอาการสุขภาพจิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย	ระหว่างกลุ่ม	2	4.4268	.9286	1.9450
	ภายในกลุ่ม	312	93.8729	.4848	
	รวม	314	98.2989		
การย่ำคิดย่ำทำ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.2673	.6074	1.4611
	ภายในกลุ่ม	312	93.8270	.5586	
	รวม	314	96.0943		
ความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น	ระหว่างกลุ่ม	2	.6703	.2308	.6728
	ภายในกลุ่ม	312	85.7899	.4056	
	รวม	314	86.4602		
การซึมเศร้า	ระหว่างกลุ่ม	2	1.3162	.2100	.5027
	ภายในกลุ่ม	312	72.5811	.2997	
	รวม	314	73.8973		
ความวิตกกังวล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.7251	.6675	1.4400
	ภายในกลุ่ม	312	87.2850	.4258	
	รวม	314	89.0101		

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนสุขภาพจิตแต่ละกลุ่มอาการของครูผู้สอน
ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียนแตกต่างกัน (ต่อ)

กลุ่มอาการสุขภาพจิต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ความโกรธ ก้าวร้าว ทำลาย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.2346	.6778	1.9877
	ภายในกลุ่ม	312	73.8153	.3268	
	รวม	314	76.0499		
กลัวโดยปราศจากเหตุผล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.3346	.2517	.7550
	ภายในกลุ่ม	312	90.1178	.4311	
	รวม	314	91.4524		
หวาดระแวง	ระหว่างกลุ่ม	2	2.1842	.8254	2.6055*
	ภายในกลุ่ม	312	97.2557	.2587	
	รวม	314	99.4399		
โรคจิต	ระหว่างกลุ่ม	2	1.2500	.4280	1.9979
	ภายในกลุ่ม	312	73.2521	.3211	
	รวม	314	74.5021		

* $p < .05$

จากตารางที่ 7 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่างกันมีสุขภาพจิตกลุ่มอาการหวาดระแวง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มอาการอื่นๆ ไม่แตกต่าง

ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างรายคู่ ดังปรากฏตามตารางที่ 7.1 และแสดงระดับสุขภาพจิตจำแนกตามจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียน เปรียบเทียบกับค่า T-score ตามแผนภูมิที่ 5

ตารางที่ 7.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสุขภาพจิต กลุ่มอาการหวาดระแวง
ของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนข้าราชการครูใน
โรงเรียนแตกต่างกันเป็นรายคู่

จำนวนข้าราชการ ครูในโรงเรียน (คน)		1-10	11-20	21 คนขึ้นไป
	$\bar{X}$	.8491	.8990	1.1177
1-10	.8491	-	.2748*	.1975
11-20	.8990		-	.1425
21 คนขึ้นไป	1.1177			-

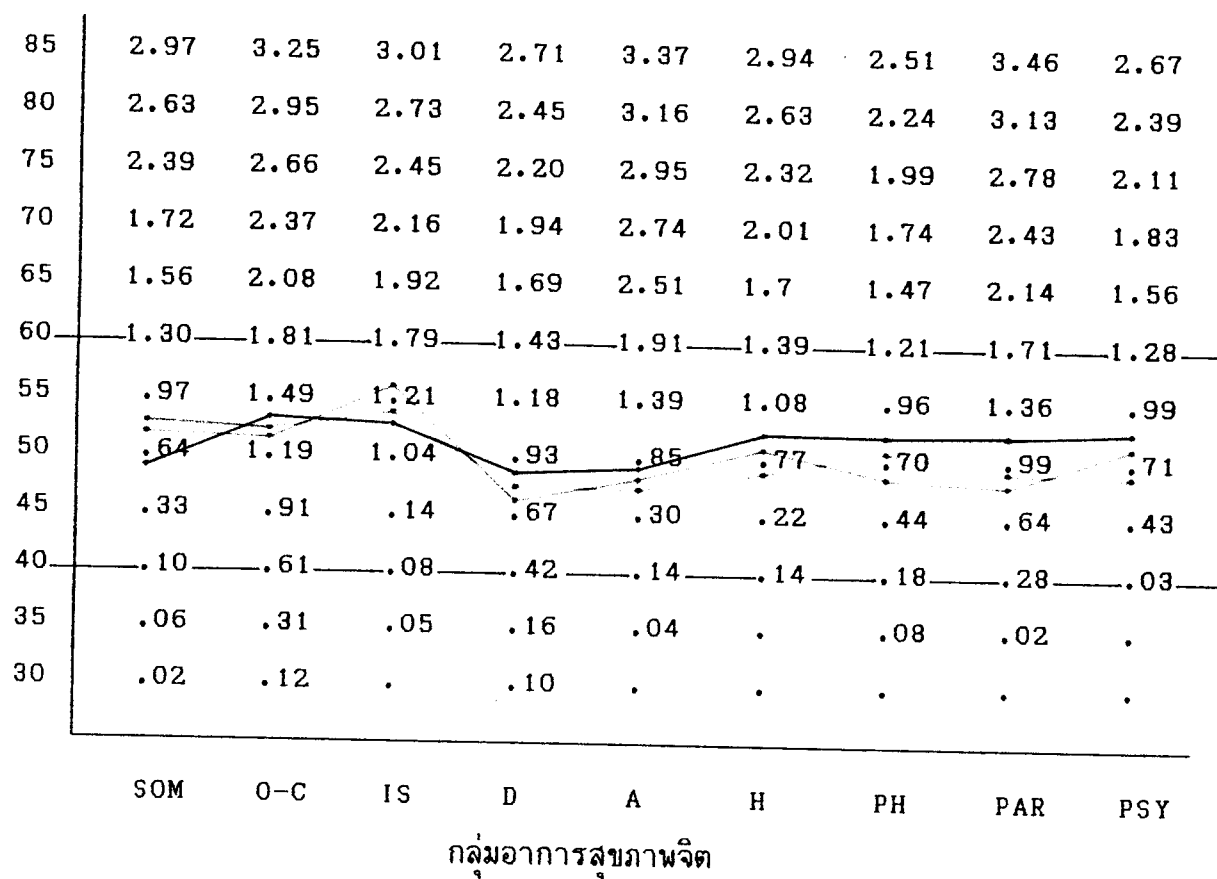
* $p < .05$

จากตารางที่ 7.1 แสดงว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียน ระหว่าง 1-10 คน กับ จำนวนข้าราชการครูในโรงเรียนที่มีจำนวนระหว่าง 11-20 คน มีสุขภาพจิตกลุ่มอาการหวาดระแวงแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆไม่แตกต่าง

แผนภูมิที่ 5 การเปรียบเทียบระดับสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา
จำแนกตามจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียน

ระดับสุขภาพจิต

(T - Score)

จำนวนข้าราชการครูในโรงเรียน

1 - 10 คน _____

11 - 20 คน _____

21 คนขึ้นไป _____

ระดับสุขภาพจิตปกติ = T - score ที่ 40 - 60

ระดับสุขภาพจิตผิดปกติ = T - score ที่ต่ำกว่า 40

หรือสูงกว่า 60

4.4 อภิปรายผลการวิจัย

4.4.1 จากการศึกษาวิจัยสภาวะสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น พบว่า สภาวะสุขภาพจิตของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับปกติทุกกลุ่มอาการ อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการด้วยกัน ดังนี้

4.4.1.1 ด้านความรู้ความสามารถ เต็มสิริ (2520) ได้กล่าวว่า ครูที่มีพื้นฐานความรู้ไม่พอ ทำให้นักเรียนประสบความล้มเหลวทางการเรียน เป็นผลให้ครูไม่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ทำให้มีผลต่อสุขภาพจิตได้ แต่ปัจจุบันครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น ได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการอบรมเพิ่มพูนความรู้ ศึกษาต่อ ศึกษาตงงาน และครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น ยังอยู่ใกล้แหล่งความรู้ ทำให้เกิดความกระตือรือร้น และสนใจในกระบวนการต่างๆทางการศึกษา สามารถพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นทั้งในด้านการเรียนรู้และการประกอบอาชีพ ทำให้การทำงานได้ประสิทธิภาพมากขึ้นและมีความสำเร็จในการทำงาน (สุโท, 2515) ความกดดันต่างๆ ในการทำงาน จึงลดลง และไม่มีผลทำให้สุขภาพจิตผิดปกติได้

4.4.1.2 ด้านร่างกาย จากผลการวิจัยที่พบว่า สุขภาพจิตของร่างกายของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ระดับปกตินั้น อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันได้มีการให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากขึ้น เกี่ยวกับทางด้านสุขภาพจิต แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีโครงการส่งเสริมสุขภาพอนามัยทั้งร่างกาย และจิตใจของประชากร (ดำรงค์, 2525) ดังนั้นจึงได้มีการรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง เมื่อสุขภาพร่างกายแข็งแรงแล้วจะส่งผลต่อสุขภาพจิตที่ดีอีกด้วย สมพักตร์ (2528) ได้กล่าวว่า สาเหตุหนึ่งของการเกิดปัญหาสุขภาพจิตนั้น เกิดจากความผิดปกติของส่วนต่างๆของร่างกาย ฉะนั้นเมื่อสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้ว ปัญหาสุขภาพจิตก็จะไม่เกิดขึ้น

4.4.1.3 ด้านประสบการณ์ทางอารมณ์ คุณลักษณะของครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความมั่นคงทางจิตใจเพียงพอต่อแรงกดดันต่างๆที่เกิดขึ้น อีกทั้งครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น ได้รับการอบรมในด้านจรรยาบรรณของการเป็นครูที่ดี และยึดหลักคำสอนในพุทธศาสนา จึงไม่ปล่อยให้เกิดอารมณ์รุนแรงต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สุภาพรรณ (2527) กล่าวว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีต้องสามารถเผชิญความตึงเครียดและ

ความกดดันต่างๆได้เป็นอย่างดี รักษาอารมณ์ได้สม่ำเสมอ แสดงอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ สามารถเอาชนะความขัดแย้งในใจทั้งภายในและภายนอกได้ ดังนั้นครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น จึงมีสุขภาพจิตปกติ

4.4.1.4 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม สังคมไทยยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม เป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ถึงแม้ว่าครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น จะอยู่ในเขตสังคมเมือง แต่ก็สามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น และสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วีระยุทธ, 2521) ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาพรรณ (2527) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีนั้น จะต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีไม่พึ่งพาผู้อื่น จนรู้สึกเป็นภาระ ไม่ได้คบผู้อื่นเพื่อหวังประโยชน์ส่วนตัว มีความจริงใจ มีสัมพันธภาพที่อบอุ่น ทำให้ไม่เป็นผู้ถูกกดดันจากสังคม ดังนั้นครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น จึงมีสุขภาพจิตปกติ

4.4.1.5 ด้านการงาน ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ส่วนใหญ่สามารถทำงานได้เต็มที่ มีความกระตือรือร้น มีแรงบันดาลใจ มีพลังในการทำงาน รักงานที่ทำ มีความรับผิดชอบ และทำงานด้วยความตั้งใจ (สุวิทย์, 2525) อาจเป็นเพราะไม่มีแรงกดดันทางด้านต่างๆ เช่น ความยากลำบากในการเดินทาง สภาพแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียน แหล่งความรู้ และจากการสอบถามโดยการสัมภาษณ์ พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู กล่าวคือ รักและยึดอาชีพในการอบรมสั่งสอนแก่ผู้เรียนและมีความรู้พื้นฐานความรู้ในวิชาครู (บันลือ, 2522) ดังนั้นปัญหาในการทำงานที่เป็นผลให้สุขภาพจิตผิดปกติจึงไม่เกิดขึ้น

4.4.1.6 ด้านสภาพแวดล้อม ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองขอนแก่น มีสุขภาพจิตปกติ อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวครูผู้สอน ไม่ว่าจะเป็นระเบียบประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ตลอดจนสภาพความเป็นอยู่ที่คล้ายคลึงกัน อีกทั้ง สถานที่ทำงานอยู่ในเขตอำเภอเมืองได้รับความสะดวกสบายในการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานที่สังกัด และสภาพโรงเรียนส่วนใหญ่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ทำให้การทำงาน

ไม่มีอุปสรรคปัญหา ทำให้ครูผู้สอนสามารถทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ และถึงแม้สภาพปัจจุบันมีสภาพแวดล้อมที่เป็นมลพิษ เศรษฐกิจตกต่ำ สังคม เสื่อมโทรม แต่ครูผู้สอนสามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ (อบรม, 2521) ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิทย์ (2525) และสมพงษ์ (2525) ที่ได้กล่าวถึงคนที่มีสุขภาพจิตปกติ ต้องเป็นผู้มองโลกในแง่ดี สามารถเผชิญความจริง ทั้งความสุข ความทุกข์ และพร้อมที่จะรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ครูผู้สอนในเขตอำเภอเมืองขอนแก่นที่ทำการวิจัยจึงมีสุขภาพจิตปกติ

4.4.2 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุต่างกันมีสุขภาพจิตกลุ่มอาการ ความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย และความกลัวโดยปราศจากเหตุผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ส่วนกลุ่มอาการอื่นๆ ไม่แตกต่าง ซึ่งผลการวิจัยได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กิตติพร (2516) ที่พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน จะมีสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สาเหตุที่ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกัน มีสุขภาพจิตแตกต่างกันในกลุ่มอาการความรู้สึกผิดปกติของร่างกายและความกลัวโดยปราศจากเหตุผล เมื่อนำมาวิเคราะห์เป็นรายคู่ แล้วพบว่า ความผิดปกติของร่างกายและความกลัวโดยปราศจากเหตุผลของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 20-34 ปี กับ 50-60 ปี แตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า คนที่มีอายุระหว่าง 50-60 ปี เป็นช่วงอายุที่สภาพร่างกายเริ่มเสื่อมถอยลง ทำให้ร่างกายเริ่มมีความผิดปกติและวิตกกังวลกับสภาพร่างกายมากขึ้น และโดยปกติคนที่มีอายุระหว่าง 50-60 ปี เป็นช่วงที่มีความมั่นคงทางด้านการงาน มีเป้าหมายในการทำงาน และเป็นผู้ที่มีอาวุโส ถ้าเกิดความผิดพลาดในการทำงานก็กลัวการถูกตำหนิตายๆ เกิดความเสียหน้า กลัวการไม่ยอมรับจากผู้ร่วมงาน อีกทั้งเป็นช่วงอายุที่ใกล้เกษียณ ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเอง กลัวการสูญเสียอำนาจ ความเคารพนับถือ กังวลเกี่ยวกับรายได้ที่ลดลง ตลอดจนกลัวผู้อื่นไม่เห็นตนมีค่า จึงทำให้เกิดความตึงเครียดซึ่งนำไปสู่ความเสื่อมโทรมทางร่างกายและทางจิตใจได้มากกว่ากลุ่มครูผู้สอนที่มีอายุ 20-34 ปี ซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นของการทำงาน (สุภาพรณ, 2527) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ส่องศรีและคณะ (2528) ที่ได้ศึกษาสุขภาพจิตของประชาชน พบว่า ทั้งเพศชายและหญิงมีความเครียดเมื่ออายุสูงขึ้น ดังนั้นความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย และความกลัวโดยปราศจากเหตุผลของคนที่มีอายุ 20-34 ปี จึงมีน้อยกว่าผู้ที่มีอายุระหว่าง 50-60 ปี

4.4.3 จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียน ประถมศึกษา ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีสุขภาพจิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ได้แก่ กลุ่มอาการการซึมเศร้า ความวิตกกังวล กลัวโดยปราศจากเหตุผล หวาดระแวง ส่วนกลุ่มอาการอื่นๆไม่แตกต่าง โดยสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ล่งศรีและคณะ (2528) ที่พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ โคลแมน (Coleman, 1964) พบว่า คนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน จะมีสุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย สาเหตุของความแตกต่างกันของสุขภาพจิตในกลุ่มอาการต่างๆเป็นรายคู่ พบว่า ครูผู้สอนใน โรงเรียนประถมศึกษาที่โสด จะมีสุขภาพจิตแตกต่างกับครูที่สมรสแล้ว แยกกันอยู่ หม้าย และ ครูที่หย่าจะมีสภาวะสุขภาพจิตแตกต่างกับครูที่สมรสแล้วอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากที่ได้ศึกษาผลการวิจัยต่างๆจะเห็นว่า ครูที่อยู่ในสถานภาพหย่า หม้าย แยกกันอยู่จะมีความเครียดสูงสุด (ล่งศรีและคณะ, 2528) และโคลแมน (Coleman, 1964) พบว่า คนที่ สมรสแล้วมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพจิตมากกว่าคนที่ เป็น โสด หม้าย หย่า เนื่องจากการสมรส ที่ไม่ประสบผลสำเร็จ ทำให้เกิดความกดดันทางจิตใจมาก จะเห็นได้ว่า ครูที่เป็นโสดจะมีความกดดันเกี่ยวกับสถานภาพสมรสน้อยเพราะ ไม่ต้องมาเผชิญกับปัญหาและกังวลใจต่างๆที่เกิดขึ้นจากการสมรส และครูที่สมรสแล้ว มักจะประสบปัญหาทางด้านต่างๆ โดยเฉพาะผู้ที่ สมรสแล้วไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตสมรส ดังนั้นสถานภาพสมรส จึงมีผลทำให้สุขภาพจิต แตกต่างกัน

4.4.4 ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีประสบการณ์ ในการสอนต่างกัน มีสุขภาพจิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็น ไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่มีถึง 7 กลุ่มอาการ ได้แก่ ความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย การ ย้ำคิดย้ำทำ การซึมเศร้า ความวิตกกังวล กลัวโดยปราศจากเหตุผล หวาดระแวง โรคจิต ส่วนกลุ่ม อาการความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น และความโกรธ ก้าวร้าว ทำลาย ไม่ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิตติพร (2516) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ใน การสอนอยู่ในช่วงอายุต่างกัน จะมีสุขภาพจิตแตกต่างกันด้วย สำหรับสาเหตุของความ แตกต่างกันของสุขภาพจิตในกลุ่มอาการทั้ง 7 กลุ่มอาการนั้นอาจเนื่องมาจาก ประสบการณ์ ในการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่าง 1-5 ปี กับ 16 ปีขึ้นไป มี สภาวะสุขภาพจิตแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ คนที่มีประสบการณ์ในการสอน 16 ปีขึ้นไป

โดยส่วนใหญ่จะมีอายุมากกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอน 1-5 ปี อาจจะมีปัญหาความรู้สึกผิดปกติของร่างกาย ความวิตกกังวลกับสุขภาพร่างกายที่เสื่อมโทรมลง ซึ่งต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยที่มีอายุน้อยกว่า ไม่ค่อยมีปัญหาทางสุขภาพร่างกาย จึงไม่วิตกกังวลในกลุ่มอาการนี้ ทำให้สภาวะสุขภาพจิตแตกต่างกัน และจากผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนระหว่าง 6-10 ปี กับ 16 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สาเหตุอาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี มีความวิตกกังวลมากกว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 16 ปีขึ้นไป อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี ยังขาดประสบการณ์และเทคนิควิธีที่ใช้ในการทำงาน อีกทั้งการปรับตัวให้เข้ากับงานยังไม่ดีพอ ซึ่งต่างกับ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอน 16 ปีขึ้นไป จะรู้วิธีการแก้ปัญหา รู้งาน และแก้ไขปัญหาก็ดี มักจะได้เผชิญกับอุปสรรค และผลกระทบต่างๆ เกี่ยวกับงานมากกว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อย ดังนั้นความพร้อมที่จะเผชิญปัญหาในการทำงานของครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอน 16 ปีขึ้นไป จึงมีความพร้อมมากกว่า ความเครียดและความกดดันต่างๆ จึงแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี (กิตตินร, 2516)

ทางด้านประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มอาการความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น และความโกรธ ก้าวร้าว ทำลาย ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากครูผู้สอนจะต้องติดต่อกับบุคคลต่างๆ โดยเฉพาะนักเรียน ผู้ร่วมงาน และความสัมพันธ์กับชุมชน ครูจึงต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการติดต่อกับผู้อื่น เพราะจะต้องได้พึ่งพาอาศัยกันในการพัฒนาโรงเรียนให้เห็นไปได้ด้วยดี อีกทั้งครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน การที่จะแสดงความโกรธ ก้าวร้าว ทำลาย จึงมักไม่เกิดขึ้น ครูจะต้องควบคุมอารมณ์ของตนให้ได้ ไม่ให้มีผลกระทบต่อนักเรียน เพื่อนร่วมงาน (สุโท, 2515) จึงทำให้สุขภาพจิตกลุ่มอาการความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับคนอื่น และกลุ่มอาการ ความโกรธ ก้าวร้าว ทำลายไม่แตกต่างกัน

4.4.5 ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียนต่างกัน จะมีสุขภาพจิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4 ในกลุ่มอาการหวาดระแวง ส่วนกลุ่มอาการอื่นๆ ไม่แตกต่าง และเมื่อพิจารณาจากผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียนที่มีจำนวน 1-10 คน กับ 21 คนขึ้นไปมี

สุขภาพจิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินี้สาเหตุเพราะ การปฏิบัติงานของครูผู้สอน มักจะมุ่งหวังในความสำเร็จในหน้าที่การงาน ต้องการได้รับการยกย่องสรรเสริญจากบุคคลอื่นๆ แต่ครูผู้สอนที่มีจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียนน้อย จะมีภาระงานของโรงเรียนที่มีจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียนน้อย ครูจะมีภาระงานต่างๆ ที่รับผิดชอบทั้งงานในการสอน และงานด้านต่างๆของทางโรงเรียน เช่น งานอาคารสถานที่ งานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานวิชาการ งานความสัมพันธ์กับชุมชน รวมถึงงานอื่นๆ ที่ต้องรับผิดชอบอีก ครูที่มีจำนวนบุคลากรน้อยจะรับภาระงานมาก บางคนรับงานหลายด้าน ทำให้ผลงานที่ออกมาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจึงทำให้ครูผู้สอนไม่สามารถทำสิ่งต่างๆ ตามต้องการได้สำเร็จตามความตั้งใจ สิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคและความยุ่งยากในการปรับตัวของครูผู้สอนทำให้ ครูเครียดกับงาน ไม่มีอารมณ์ขัน มีทัศนคติที่ไม่ดีต่องาน (สาธิตา, 2532) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คลาร์ค (Clark, 1991) ได้กล่าวว่า ครูที่มีงานในหน้าที่มากและหนักเกินไป จะทำให้เกิดความกดดันต่อวิชาชีพมาก เป็นสาเหตุให้สุขภาพจิตผิดปกติไปได้ ซึ่งต่างกับครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนข้าราชการครูในโรงเรียนมาก ภาระงานด้านต่างๆ ลดน้อยลง ความเครียดในการทำงานจึงลดลงด้วย จึงไม่มีผลต่อสุขภาพจิต